

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

9

Neler Öğreneceğiz?

1. İslam'da İbadet ve Kapsamı
2. İslam'da İbadetin Amacı ve Önemi
3. İslam'da İbadet Yükümlülüğü
4. İslam'da İbadetlerde Temel İlkeler
5. İslam'da İbadet Ahlak İlişkisi
6. Kur'an'dan Mesajlar: Bakara Suresi 177. Ayet

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İslam Ve İbadet

**Bir insan Allah'a olan
bağlılığını nasıl gösterir?**

1. İslam'da İbadet ve Kapsamı

İbadet

İtaat etmek, saygı duymak, kulluk etmek demektir.

İbadet

Allah'ın rızasını kazanmak için kulluk görevlerini yerine getirmek, O'nun emirlerine uymak ve yasaklarından kaçınmaktır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İslam Ve İbadet

- İnsan Rabbini tanımak ve O'na ibadet etmek için yaratılmış ve yaratılmışların en şerefli olanı olarak nitelendirilmiştir.
- İbadet, Allah'ı tanımanın ve O'na iman etmenin doğal bir neticesidir.
- İnsan, Allah'a karşı sevgi, saygı ve itaatini en güzel şekilde ibadetle gösterir.
- Yaratılış gayesine uygun olarak yaşamak isteyen insan sadece Allah'a kulluk eder.

- İslam'a göre Allah'ın rızasını kazanma niyetiyle yapılan her güzel iş ve davranış "salih amel" olarak nitelendirilir ve ibadet sayılır.
- Aynı zamanda Allah'ın yasakladığı yalan, gıybet, iftira, haksızlık, içki, kumar ve zina gibi kötülüklerden sakınmak da ibadet kapsamına girer.

**Allah'ın
hoşnutluğunu
kazanmak
amacıyla
yaptığımız;**

Güzel ahlak sahibi olmak

Anne babamıza iyi davranmak

Küçüklerimizi sevmek, büyüklerimizi saymak

Vatanımıza ve milletimize en iyi şekilde hizmet etmek

Sorumluluklarımızı yerine getirmek, gibi tutum ve davranışların hepsi ibadettir.

- Özel anlamda ibadet denilince namaz, oruç, zekât, hac gibi Allah'ın farz kıldığı, belli kurallara göre yapılan ibadetler kastedilir.
- Bunlar Kur'an'da yapılması kesin olarak emredilmiş ve nasıl yapılacağı Hz. Muhammed (s.a.v.) tarafından öğretilmiş günlük, haftalık, yıllık ibadetlerdir.
- Farz ve vacip olarak nitelendirilen bu zorunlu ibadetlerin belirli vakitleri ve uygulama şekilleri bulunmaktadır.

- Farz ve vacip dışında nafil ibadetler de vardır.
- Nafil ibadet denilen bu ibadetler bir mümin için hayatı ve kulluğu güzelleştiren amellerdir.
- Teheccüd, kuşluk gibi namazlar, Ramazan ayı dışında tutulan oruçlar nafil ibadetlere örnek olarak verilebilir.

- İslam'ın ibadet anlayışı Müslümanları daima iyilik peşinde koşan insanlar olmaya teşvik etmektedir.
- Çünkü bir Müslüman için hayatın amacı Allah'ın rızasını kazanmaktır.
- Allah'ın rızası da ancak iman edip ibadet bilinciyle; iyi ve güzel davranışlar sergileyerek elde edilebilir.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- "Ben cinleri ve insanları ancak bana ibadet etsinler diye yarattım."

(Zâriyât suresi, 56. ayet.)

- "Ancak sana kulluk ederiz ve yalnız senden yardım isteriz."

(Fâtiha suresi, 5. ayet.)

- "...Yalnız Allah'a ibadet et ve şükredenlerden ol."

(Zümer suresi, 66. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- "Vücuttaki bütün eklemler için her gün sadaka vermek gerekir. Bineğine binmek isteyen kişiye yardım etmek veya eşyasını bineğine yüklemek sadakadır. Güzel söz sadakadır. Namaza giderken atılan her adım sadakadır. Yol göstermek sadakadır."

(Buhârî, Cihad, 72.)

İnsan Allah'a niçin ibadet etmelidir?

2. İslam'da İbadetin Amacı ve Önemi

- Yüce Allah'ın insanın yapacağı ibadetlere ihtiyacı yoktur. İbadet etmeye muhtaç olan insandır.
- İnsan Allah'a olan şükür borcunu yerine getirebilmek, O'na olan sevgi ve saygısını gösterebilmek için ibadetlere ihtiyaç duyar.
- Bütün ibadet ve salih amellerin temel amacı Allah'ın emrini yerine getirmek ve O'nun rızasına ulaşmaktır.

İbadetler sayesinde;

İman kalbimizde kök salar, kuvvetlenir. İncamızın tadına varırız.

Kula kulluktan ve kendi arzularımızın kölesi olmaktan kurtulur, gerçek anlamda özgürlüğe kavuşuruz.

İrademizi kuvvetlendirir, sağlam bir karakter ve güzel bir ahlak sahibi oluruz. Ümitsizliğe düşmez, sabır ve sebat gösteririz.

Verdiği tüm nimetler için Rabbimize teşekkür etmiş oluruz. Nankörlük etmekten korunuruz.

Rabbimize yaklaşır, O'nun koruması altına girerek kötülüklerden korunur, iyiliklere sevk edilirim.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- "Ey insanlar! Sizi ve sizden öncekileri yaratan Rabbinize ibadet/kulluk edin..."
(Bakara suresi, 21. ayet.)
- "De ki: "Benim namazım, (her türlü) ibadetim, hayatım ve ölümüm, hepsi âlemlerin rabbi olan Allah içindir."
(Enam suresi, 162. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- "Kul bir hata işlerse kalbine siyah bir nokta konulur. Şayet o, günden vaze geç, bağışlanma diler, tövbe edip Allah'a dönerse kalbi arınır. Eğer bunları yapmaz, günah ve hataya geri dönerse siyah nokta artırılır ve neticede bütün kalbini kaplar. Allah'ın, 'Yaptıkları yüzünden kalpleri pas tutmuştur.' diye anlattığı pas işte budur."

(Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'ân, 83.)

**Sorumluluk denince
aklınıza neler
geliyor?**

3. İslam'da İbadet Yükümlülüğü

- Yüce Allah insana akıl ve irade vermiştir.
- Aklı ve iradesi sayesinde insan kendisine, çevresine ve Rabbine karşı sorumluluklarını yerine getirebilir.
- Dolayısıyla akıl ve irade insan için hem sorumluluk sebebi hem de sorumluluklarını yerine getirme aracıdır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

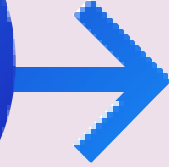
İslam Ve İbadet

- İnsanın en büyük sorumluluğu Allah'a karşı olan kulluk görevidir.
- Diğer bütün sorumluluklar bu sorumluluğa göre konumlanır.
- İnsanın kendisine, topluma ve çevreye karşı sorumlulukları Allah'a kulluk sorumluluğunun birer parçasıdır.

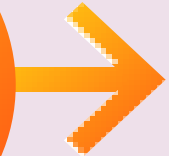
Mükellef ve Ef'al-i Mükellefin:

Dinin emirlerini yerine getirmek ve yasaklarından kaçınmakla sorumlu tutulan kimseye

mükellef denir.

Dinen yükümlü sayılan kimselerin yapması gerek iş ve davranışlara

ef'al-i mükellefin
denir.

Mükellef sayılmak için gerekli şartlar:

Akıl

- Kişi akıllı olmalı. Aklın kullanılmadığı uyku, bayılma, yanılma, unutma ve akıl sağlığını yitirme gibi durumlarda mükelleften yükümlülük kalkar.

İrade

- Kişi hür iradesini kullanabilir olmalı. Baskı ve zorlama altında kişiden sorumluluk kalkar.

Kudret (Güç yetirebilme)

- Kişinin gücünü ve imkanlarını aşan durumlarda sorumluluk kalkar.

- Akıllı ve ergenlik çağına gelmiş her Müslüman yaptıklarından sorumludur.
- Bu sorumluluk bazı davranışları yapmayı, bazılarını da yapmamayı gerektirir.
- Farz, vacip, sünnet, mendup kavramlarıyla İslam'ın yapılmasını istediği davranışlar kastedilir.
- Yapılmaması istenen davranışlar ise haram ve mekruh kavramlarıyla belirtilir.
- Mubah kavramı da insanın yapıp yapmamakta serbest olduğu davranışlar için kullanılır.

Sorumluluk yükleyen iş ve davranışların hükümleri:

• **Farz:** Allah'ın mükelleften yapılmasını kesin ve bağlayıcı şekilde istediği iş ve davranışlardır.

• Farzlar, ayetlerle belirlenmiş ve Hz. Peygamber de farzların nasıl uygulanacağını Müslümanlara göstermiştir.

• Farzı inkâr eden kişi dinden çıkar, yapmayan ise görevini ihmal etmiş ve günah işlemiş olur.

• Farzları yerine getiren Müslüman, Allah'ın övgüsüne mazhar olur, sevap kazanır ve ahirette ödüllendirilir.

• Bazı işleri yapmak farz olduğu gibi bazı işleri de (haramları) yapmamak farzdır.

Farz

Farz-ı ayn

- Dinen sorumlu sayılan her Müslümanın yapması gereken davranışlardır.
- Beş vakit namaz, Ramazan orucu, zekât ve hac ibadetleri farz-ı ayn'dır.

Farz-ı kifaye

- Bazı Müslümanların yapmasıyla diğerlerinin üzerinden sorumluluğu kalkan davranışlardır.
- Mesela cenaze namazını bazı Müslümanlar kıldığında diğerlerinden sorumluluk düşer.
- Farz-ı kifaye olan bir ameli hiç kimse yerine getirmezse bütün Müslümanlar bundan sorumlu sayılır.

- **Vacip:** Yapılması farz seviyesinde olmayan fakat sünnetten daha kuvvetli olan dinî hükümlerdir.

- Vacip terimini Hanefi mezhebi âlimleri kullanmışlardır.

- Ramazan'da verilen fıtır sadakası, vitir ve bayram namazları ile kurban kesmek vaciptir.

- Vaciplerin yapılması beklenir ve istenir. Yapana sevap kazandırır.

- Vacip bir emri yerine getirmeyen kişi günah işlemiş olur. Dünyada kınanır, ahirette de ceza görür.

- Sünnet: Hz. Peygamber'in farz ve vacip dışında yaptığı veya yapılmasını tavsiye ettiği davranışlardır.

• Sünnet, Kur'an-ı Kerim'le birlikte dinimizin temel kaynaklarındandır.

• Kur'an-ı Kerim'in doğru anlaşılabilmesinde sünnetin vazgeçilmez bir önemi vardır.

• Hz. Peygamber'in uygulamaları nesilden nesile aktarılarak bize kadar ulaşmıştır.

• Hz. Peygamber'in sünneti üzere yaşamak her Müslümanın öncelikli vazifesidir.

Sünnet

Sünnet-i müekkede

- Hz. Peygamberin farz ve vacibin yanı sıra devamlı yaptığı, çok az terk ettiği iş, davranış ve ibadetlerdir.
- Sabah ve öğle namazının sünnetleri, namazı cematle kılmak, ezan, selamlaşmak, temiz olmak vb.

Sünnet-i gayri müekkede

- Hz. Peygamberin bazen yapıp bazen terk ettiği iş, davranış ve ibadetlerdir.
- İkinci ve yatsı namazlarının ilk sünnetleri gibi.
- Peygamberimizin kılık kıyafet ve yeme içme konusundaki tercih ve davranışları da bu tür sünnetlerindendir.

- **Mendup:** Dinen yapılması kesin ve bağlayıcı olmaksızın istenen ve terkedilmesi kınanmayan işleri ifade eder.

- Farz, vacip ve sünnet dışında kalan Hz. Peygamberin yapılmasını tavsiye ettiği güzel davranışlara mendup yerine müstehap da denir.

- Kuşluk ve teheccüd gibi nafil namazlar, Ramazan dışında tutulan nafil oruçlar menduptur.

- İnsanlarla iyi geçinmek, fakirlere zekâtın dışında yardımda bulunmak, güler yüzlü olmak gibi ahlaki güzelleştiren davranışlar da menduptur.

- **Mubah:** Dinî bir terim olarak ise mükellefin yapıp yapmamakta serbest bırakıldığı fiiller anlamına gelir. Mübah, helal ve caiz kavramlarıyla birlikte kullanılır.

- Yenilmesi, içilmesi, kullanılması veya yapılması ayet ve hadislerle yasaklanmamış olan şeyler mubah, helâl ve caizdir.

- Mubah olan bir şeyi haram saymak yanlıştır. Çünkü İslam'a göre haramı ve helâli belirleyen Allah ve resulüdür.

- Bir fiilin dinî hükmü konusunda herhangi bir açıklama yoksa o fiilin mubah olduğuna hükmedilir.

- Kişi mubah olan bir fiili iyi niyetle ve ibadet kastıyla yapması halinde sevap, harama aracı olarak yaparsa günah kazandırır.

- **Haram:** Allah'ın kesin olarak yasakladığı söz ve davranışlar demektir.

- Haramlar ayetlerle veya hadislerle belirlenmiştir.

- Haram fiilleri işlemek Allah katında büyük günahtır.

- Müslümanın haramlardan kaçınması gerekir. Haramlardan kaçınmak sevap kazandıran bir ibadettir.

- Allah'a şirk koşturmak, fakirlik korkusuyla çocukları öldürmek, bir cana haksız yere kıymak gibi fiiller haramdır.

- **Mekruh:** İslam'a göre haram olmadığı halde istenmeyen, hoş görülmeven söz ve davranışlardır.

- Mekruhtaki yasaklık haramdaki kadar kesin ve bağlayıcı delillere dayanmaz. Ancak bu durum, mekruhun işlenebileceği anlamına da gelmez.

- İkinci namazından sonra, güneşin batmasından az önce nafile namaz kılmak, soğan, sarımsak yiyerek camiye gitmek, abdest alırken suyu israf etmek gibi fiiller mekruhtur.

- Mekruhlardan kaçınmak, Hz. Peygamberin tavsiyelerini ve güzel ahlâkını ve İslâm toplumlarının ortak kültür ve ahlâkî değerlerini hayata taşıyabilmek açısından son derece önemlidir.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- "... Ey Rabbimiz! Unutur ya da yanılırsak bizi sorumlu tutma! Ey Rabbimiz! Bize, bizden öncekilere yüklediğin gibi ağır yük yükleme! Ey Rabbimiz! Bize gücümüzün yetmediği şeyleri yükleme! Bizi affet, bizi bağışla, bize acı!.."
- "De ki: 'Gelin, Rabbinizin size haram kıldığı şeyleri bildireyim: Ona hiçbir şeyi ortak koşmayın, ana babaya iyilik edin, fakirlik korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin; sizin ve onların rızkını veren biziz. Gizli ve açık kötülüklere yaklaşmayın ve Allah'ın haram kıldığı cana haksız yere kıymayın. Düşünesiniz diye Allah size bunları emretti."

(Bakara suresi, 286. ayet.)

(En'âm suresi, 151. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- "Helâl apaçık belli, haram da apaçık bellidir. Bunların arasında, halktan birçoğunun helâl mi haram mı olduğunu bilmediği şüpheli şeyler vardır. Dinini ve namusunu korumak için bunları yapmayan kurtuluştadır. Bunlardan bazısını yapan kimse ise haram işlemeye çok yaklaşmış olur. Nitekim korunun etrafında hayvanlarını otlatan kimse de koruya dalma tehlikesi ile burun buruna gelmiş olur. Dikkat ederseniz her hükümdarın bir korusu vardır. Allah'ın korusu da haram kıldığı şeylerdir."

(Buharî, Büyû, 2.)

**Sizce Allah'a ibadet hangi
duygu ve düşüncelerle
yapılmalıdır?**

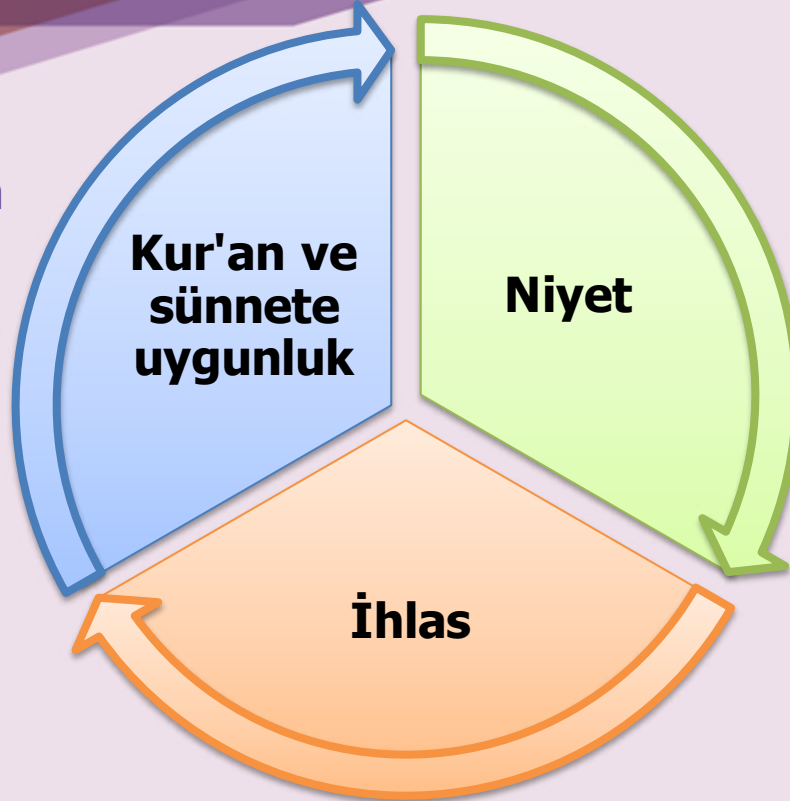

4. İslam'da İbadetlerde Temel İlkeler

- Allah'ın emrettiği bütün ibadetler için geçerli bazı temel ilkeler söz konusudur.
- İbadetlerin Allah katında makbul olması için bu ilkelere uyulması gerekir.

**Bu ilkelerin
başlıcaları
şunlardır:**

Kur'an ve Sünnete Uygunluk:

- Kur'an-ı Kerim'de ibadetler hakkında gerekli bilgiler verilmiş, ibadetlerin yapılışı ise Hz. Peygamber'in rehberliğine ve uygulamasına bırakılmıştır.
- Mesela namaz, oruç, zekât, hac gibi ibadetler Kur'an'da açıkça emredilmiş; bu ibadetlerin nasıl yapılacağını ise Hz. Muhammed (s.a.v.) göstermiştir.
- İbadetlerin yalnızca Allah'ın emrettiği ve Hz. Peygamber'in açıklayıp gösterdiği tarzda yapılması esastır.

- Hiç kimse kendi arzusuna göre bir ibadet ortaya koyamayacağı gibi, Hz. Peygamber'in uygulamalarına aykırı şekilde de ibadet edemez.
- Bu nedenle Kur'an'da emredilen ve Hz. Muhammed (s.a.v.) tarafından açıklanıp gösterilen şeklin dışındaki ibadet tarzları dinde bid'at olarak nitelendirilir ve kınanır.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- "Kim Resul'e itaat ederse, Allah'a itaat etmiş olur..."

(Nisâ suresi, 80. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- "Namazı benden gördüğünüz şekilde kılın."

(Buhârî, Ezan, 18.)

- "Sözlerin en doğrusu Allah'ın Kitabı'dır. Yolların en iyisi Muhammed'in yoludur. İşlerin en kötüsü (dinde) sonradan uydurulanlardır. Ve her bid'at, dalâlettir."

(Ahmed b. Hanbel, III, 310.)

Niyet:

- İbadet eden kimsenin tek niyeti ve yegane amacı Allah'ın rızasını kazanmak olmalıdır.
- Allah'a inanan bir insan hiçbir şeyi O'na ortak koşmaz, ibadetlerini yalnızca O'nun için yapar, her türlü riyadan ve gösterişten uzak durur.
- Gösteriş ve dünyevi beklenti içinde yapılan ibadetler Allah katında geçersizdir.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- "...Şüphesiz benim namazım, ibadetlerim, hayatım ve ölümüm âlemlerin Rabbi Allah içindir."

(En'âm suresi, 162. ayet.)

- "Bunun için sizden dünyevi bir karşılık beklemiyorum. Benim ücretim ancak âlemlerin Rabbi olan Allah'a aittir."

(Şuarâ suresi, 109. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- "Ameller niyetlere göredir..."

(Buhârî, Bedu'l-vahy, 1.)

- "Allah sadece samimi bir şekilde ve kendi rızası gözetilerek yapılan amelleri kabul eder."

(Nesâî, Cihâd, 24.)

- "Allah sizin suretlerinize ve mallarınıza bakmaz, ancak kalplerinize ve amellerinize bakar."

(Müslim, Birr, 34.)

İhlas:

- İhlas, sözlükte samimiyet, içtenlik, karşılıksız sevgi, temizlik, saflık gibi anlamlara gelir.
- Terim olarak ise kullukta, tutum ve davranışlarda sadece Allah'ın hoşnutluğunu gözetme, sözün öze uyması, riyakârlıktan ve ikiyüzlülükten uzak olmak demektir.
- İbadetlerin kabul edilmesi için öncelikle iman, ardından da isteyerek ve gönülden yapılması gerekir.

- İbadetlerin geçerliliği ve manevi fayda vermesi ancak samimiyetle yapılmasına bağlıdır.
- İbadetlerde niyetin saflaştırılması ve Allah rızası dışında bütün diğer düşünce ve beklentilerden arındırılması bir Müslüman için hayat boyu süren bir gayedir.
- Allah'a karşı samimiyyetin ve ihlasın zirvesi O'nu görüyormuş gibi yaşamaktır.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- "Hâlbuki onlara, ancak dini Allah'a has kılıp, hakka yönelen kimseler olarak O'na kulluk etmeleri, namazı kılmaları ve zekâtı vermeleri emredilmişti. İşte bu dosdoğru dindir."
(Beyyine suresi, 5. ayet.)
- "Biz sana kitabı gerçeğin ta kendisi olarak indirdik. O hâlde sen de ihlasla yalnız Allah'a ibadet et!"
(Zümer suresi, 2. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- "Allah sadece samimi bir şekilde ve kendi rızası gözetilerek yapılan amelleri kabul eder."
(Nesâî, Cihad, 24.)
- "...İhsan Allah'ı görüyormuşsun gibi O'na kulluk etmendir; çünkü her ne kadar sen O'nu görmesen de O, seni görmektedir..."
(Buhârî, İman, 37.)

**İbadetlerin kişiyi hangi
açılardan geliştirmesi
beklenir?**

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

5. İslam'da İbadet Ahlak İlişkisi

- İbadetler Yüce Allah'ın emri olduğu için ve sadece O'nun rızasını kazanmak amacıyla yapılır.
- Bununla birlikte ibadetler bireysel ve toplumsal pek çok faydası vardır.
- İbadetler insanları ruhen olgunlaştırır ve ahlaken güzelleştirir.
- Ayrıca ibadetlerin sağladığı sosyal yardımlaşma, dayanışma ve birlik ruhuyla toplumsal huzur ve mutluluk elde edilir.

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- “Müminlerin iman bakımından en mükemmeli, ahlâk bakımından en güzel olanıdır.”

(Ebu Dâvûd, Sünnet, 15.)

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İslam Ve İbadet

Namaz ile

Her seferinde kendimizi Allah'ın huzurunda hissederiz.

Böylece Rabbimizi sürekli hatırlar ve O'nu asla unutmayız.

Kötü iş ve eylemlerden uzak dururu

Zamanı planlar ve onu verimli kullanmayı öğreniriz

Namazı cemaatle kılmak bizi toplumsal açıdan bir ve güçlü kılar.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- “Kitap’tan sana vahyolunanı oku, namazı dosdoğru kıl. Muhakkak ki namaz hayâsızlıktan ve fenalıktan alıkoyar...”

(Ankebût suresi, 45. ayet.)

- “Ey iman edenler! Cuma günü namaz için çağrı yapıldığı zaman, hemen Allah’ın zikrine koşun ve alışverişi bırakın. Eğer bilerseniz bu, sizin için daha hayırlıdır.”

(Cuma suresi, 9. ayet.)

Zekat ve sadaka ile

- Malımızın bir kısmını ihtiyaç sahiplerine veririz.
- Böylece mal ve servet edinme tutkusundan kurtulur, imkanlarımızı iyiliğe harcarız.
- Başkalarının derdiyle dertlenmeyi, bollukta da darlıkta da ihtiyaç sahiplerini gözetmeyi öğrenir, bencillik ve cimrilikten korunuruz.

Oruç ile

- Yeme içme arzusunu, şehvet ve öfke gibi güdülerimizi denetim altına alırız.
- Öz denetim ve empati duygularımız gelişir. Açlık ve susuzluk çeken insanların yardımına koşarız.
- Kötülüklere karşı koyma ve onlardan uzak durma iradesi kazanırız.
- Rabbimizin verdiği nimetlerin değerini anlar, şükreder ve nankörlük etmeyiz.

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- “Kim kötü söz ve davranışları bırakmazsa onun yemeyi içmeyi terk etmesine Allah’ın ihtiyacı yoktur.”

(Buhârî, Savm, 8.)

Hac ile

- Dünyevi makam ve mevkilerden sıyrılır, kul olmanın sadeliğini ve güzelliğini yaşarız.
- Aynı gaye ve amaç için toplanan binlerce yürekle bir oluruz.
- Allah'ın huzurunda toplanmanın provasını yapar ve kendimizi o güne hazırlayacak bir bilinçle hareket etmeyi öğreniriz.
- Günah ve hatalarımızdan tövbe edip yenilenir ve hayatımıza temiz bir sayfa açarız.

Dua ile

- Allah'a yöneliriz.
- Bu yöneliş bize büyük bir manevi destek ve sıkıntılarla başa çıkma gücü sağlar.
- Kur'an-ı Kerim'de Allah'ın bize şah damarımızdan daha yakın olduğu ve dualarımıza icabet ettiği belirtilmektedir.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- “Kullarım sana beni sorduğunda (söyle onlara): Ben çok yakınım. Bana dua ettiği vakit dua edenin dileğine karşılık veririm. O hâlde (kullarım da) benim davetime uysunlar ve bana inansınlar ki doğru yolu bulsunlar.”

(Bakara suresi, 186. ayet.)

Şükür ile

- Allah'a olan hayranlık, minnet ve sevgimizi gösterir, nankörlerden olmayız.
- Yüce Allah da kulunun kendisine yakınlığını ve samimiyetini karşılıksız bırakmaz.
- Şükredenin emeğini boşa çıkarmaz; maddi ve manevi nimetini artırır, bereketli kılar.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- “... Andolsun, eğer şükrederseniz elbette size nimetimi artırırım. Eğer nankörlük ederseniz, hiç şüphesiz azabım çok şiddetlidir...”

(İbrahim suresi, 7. ayet.)

Zikir ile

- Dünyanın karmaşası ve çeşitli sıkıntılarına karşı metanetimizi yitirmeyiz.
- Dünya hayatının geçici bir imtihan olduğunu bilir, bu bilinçle yaşarız. Zorluklara sabreder ve kötülüklerle mücadele ederiz.
- Güvenilmesi ve sığınılması gereken tek makamın Allah olduğunu biliriz. Bu sayede kararlı ve emin oluruz. Huzur buluruz.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- “... Biliniz ki, kalpler ancak Allah’ı anmakla huzur bulur.”

(Ra’d suresi, 28. ayet.)

Tövbe ile

- Hata ve günahlarımızda ısrar etmez, hatamızın farkına varıp hemen Allah'a döneriz.
- Allah'tan af diler, O'nun sonsuz merhametine sığınırız.
- Yanlış tercihlerimizden vazgeçer, Allah'a yönelir ve O'nun hoşnutluğu doğrultusunda hayatımıza yeniden düzen veririz.
- Yüce Allah da tövbe edip kendisine dönen kullarını geri çevirmez.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- “... Ey kendilerine kötülük edip aşırı giden kullarım! Allah’ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin...”
(Zümer suresi, 53. ayet.)

İbadetler ile

- Sadece zor zamanlarımızda değil her zaman kulluk ederiz.
- Kendimizi daha iyi tanır, güçlü bir karakter sahibi oluruz.
- Kötülüklerden arınarak olgunlaşırız. Bu olgunluk bizde güven duygusu oluşturur ve nefsimize hâkim olma melekesi kazandırır.
- Aşırılıklardan ve zararlı davranışlardan uzak dururuz.
- Sorumluluk duygumuz gelişir. Her şeye karşı sorumluluk bilinciyle hareket ederiz.

- Yüce Allah ibadetler vesilesiyle bizleri tertemiz yapmak ve üzerimizdeki nimetlerini tamamlamak istemektedir.
- Kin, düşmanlık, kibir, alay etme, alkol, uyuşturucu, fuhuş gibi aşırı eğilim ve davranışlar gerçeği görmeye; doğru ve yerinde davranmaya, kalplerin körelmesine ve vicdanların kararmasına sebep olur.

- Bu kötü huyları alışkanlık hâline getirenlerin hem Allah ile hem de insanlar ve diğer varlıklarla ilişkisi bozulur.
- Dinimizde ibadetlerin her biri, insanın manevi açıdan arınmasına, ruh ve ahlak güzelliği kazanmasına yardımcı olur.
- Bu nedenle insan, ibadetleri bir yük olarak görmemeli; ibadetlerin kendisine verilmiş bir nimet olduğunu bilmeli ve arınmak için bu fırsatı iyi değerlendirmelidir.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- “Sana ölüm gelinceye kadar Rabbine ibadet et.”

(Hicr suresi, 99. ayet.)

**İyilik denilince
aklınıza neler
gelir?**

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

6. Kur'an'dan Mesajlar: Bakara Suresi 177. Ayet

لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ
السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا
وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿١٧٧﴾

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İslam Ve İbadet

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

"Yüzlerinizi doğuya ve batıya çevirmeniz iyilik değildir. Asıl iyilik kişinin Allah'a, ahiret gününe, meleklerle, kitaba ve peygamberlere iman etmesi; sevdiği maldan yakınlara, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışlara, yardım isteyenlere ve özgürlüğünü kaybetmiş olan kölelere harcaması; namazı kılıp zekâtı vermesidir. Böyleleri anlaşıp yaptıklarında sözlerini tutarlar; darlıkta, hastalıkta ve savaş zamanında sabrederler. İşte doğru olanlar bunlardır ve işte takva sahipleri bunlardır."

(Bakara suresi, 177. ayet.)

- Kur'an-ı Kerim'in ikinci suresi olan Bakara suresinin 177. ayeti "**Birr ayeti**" olarak isimlendirilir.
- "Birr" kavramı iman ve ibadet başta olmak üzere her türlü iyilik, ihsan, itaat ve doğruluk anlamlarına gelir.
- Ayette "birr" kelimesinin kapsamına giren güzel nitelikler; iman, ibadet, ahlâka ilişkin olmak üzere üç başlıkta ele alınmıştır.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İslam Ve İbadet

- Bu ayette gerçek iyiliğin samimi bir iman, ibadet ve bunların neticesi olan güzel ahlakla ilgili olduğu açık biçimde belirtilmiştir.
- Böylece içinde iman, ibadet ve ahlâk erdemlerinin yer almadığı bir şekilciliğin din açısından temelde bir önem taşımadığı vurgulanmıştır.
- Özden yoksun bir şekilcilikle gerçek iyiliğe ulaşılamayacağı belirtilmiştir.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- "... İyilik (el-birr) ve takva konusunda yardımlaşın; kötülük (el-ism) ve düşmanlık yolunda yardımlaşmayın..."
(Mâide suresi 2. ayet.)
- "Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça iyiliğe (birr) asla erişemezsiniz. Her ne harcarsanız Allah onu bilir."
(Âl-i İmrân suresi, 92. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- "Birr, ahlâk güzelliğidir."
(Müslim, Birr, 14, 15; Tirmizî, Zühd, 52.)
- "Amellerin en üstünü vaktinde kılınan namaz ve anne babaya iyilik (birr) etmektir. Sonra da Allah yolunda cihat etmek gelir."
(Buhârî, Tevhîd, 48.)

Ünitemizi Değerlendirelim

1. İslam'da ibadet kavramı neleri kapsar? Örneklerle açıklayınız.
2. İbadetlerde temel ilkeler nelerdir? Kısaca açıklayınız.
3. Ef'al-i mükellefîn (mükelleflerin fiilleri) nelerdir? Örneklerle açıklayınız.
4. İbadetlerin bireyin ahlakına etkileri nelerdir? Kısaca açıklayınız.
5. İbadetlerin toplumsal hayata katkıları nelerdir?

Cevaplayalım

1. İbadet Allah’a imanının doğal bir sonucudur. Müslüman Allah’a (c.c.) olan bağlılığını ibadetle gösterir. İbadetler insanı iyiye, güzele ve doğruya yönlendirir.

Buna göre Allah’a inanan bir kimsenin aşağıdaki davranışlardan hangisini yapması beklenmez?

- A) Farz olan ibadetleri yerine getirir.
- B) Güzel davranışlar yapmaya istekli olur.
- C) Allah’ın yasakladığı davranışlardan sakınır.
- D) İbadetleri gönüllü bir şekilde ve içtenlikle yapar.
- E) İbadet ederek toplumsal mevki kazanmaya çalışır.

2. Hz. Peygamberin farz ve vacibin yanı sıra devamlı yaptığı, çok az terk ettiği iş, davranış ve ibadetlerdir.

Tanımı verilen kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mekruh
- B) Sünnet-i müekkede
- C) Müstehap
- D) Mendup
- E) Helal

3. Bütün şartları yerine getirilerek ve içerdiği hikmet ve manaları bizzat hissedilerek yapılan ibadetler, insanı hem dünya hem de ahiret hayatında gerçek mutluluğa götürür. Bilinçli olarak Yüce Allah'ın huzurunda olduğunu hisseden insan, daima onun kontrolünde bulunduğunu düşünerek, hayatını onun emir ve yasakları, helal ve haramları çerçevesinde düzenler. Böylece ibadetler insanın sadece Yüce Yaratıcı ile olan ilişkilerini değil, aynı zamanda diğer insanlarla olan ilişkilerini de olumlu yönde etkiler.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) İbadetler insanlar arası ilişkileri olumlu yönde etkiler.
- B) İbadetler sadece insana kazandırdığı erdemler için yapılır.
- C) İbadetlerin insanın ahlaki gelişimine katkısı vardır.
- D) İbadetler insanı dünyada ve ahirette mutlu eder.
- E) İbadetlerin toplumsal bazı faydaları vardır.

4. Aşağıdakilerden hangisi İslam'a göre ibadette olması gereken özelliklerden biri değildir?

- A) İbadetin samimi duygularla yapılması.
- B) İbadetin kişiye maddi kazanç sağlaması.
- C) İbadetin Kur'an ve sünnete uygun olması.
- D) İbadetin sadece Allah rızası için yapılması.
- E) İbadetin Hz. Peygamberin öğrettiği şekilde yapılması.

5. Aşağıdaki seçeneklerin hangisinde verilenlerin tamamı İslam'a göre yapılması istenen fiillerden oluşmaktadır?

- A) Vacip – Sünnet – Mekruh
- B) Mendup – Haram – Sünnet
- C) Farz – Vacip – Sünnet
- D) Farz – Haram – Mekruh
- E) Mubah – Mendup - Mekruh

Hazırlayanlar

Furkan ÖZÜDOĞRU, Hatice Büşra PAKSOY

Redaksiyon

Suna AKKURT

Tasarım ve Düzenleme

Öznur ÖZDEMİR